Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi

Sayı : 1 — 10 KURUŞ — Yıl : 1

Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul

İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4

7 Temmuz PAZAR 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

Üçüncü sayfamızda

Demokrasi çarkını döndüren suların Kaynağı

Esat Adil Müstecabi

İkinci dünya harbinin sonu, Türkiyede demokrasi gelişmesinin başlangıcı oldu. Gerçi bu başlangıç, tereyağından kıl çeker gibi kolay olmadı. Saflar bir küçük meydan muharebesi vermek zorunda kaldılar, sonunda buzlar çözüldü ve tek parti sisteminin de zorlu bileği büküldü: Bu sistemin yere serildiğini hepimiz gördük. Tamamiyle öldü mü, yoksa hâlâ can mı çekişmektedir bunu bize ancak yarının hâdiseleri söyliyecektir.

Herkes biliyor ki dünya üç büyük kümeye ayrılmıştır. Bunlardan ikisi, her biri diğerini ifrat ve tefritle töhmetliyen demokrasi safıdır. Üçüncü küme, kılıç artığı faşistlerin, reaksiyonerlerindir.

Garb demokrasilerinin koyu ve ihtiyat akçesi gibi gözüken bu üçüncü küme İspanya ve Arjantini de maskelenmeye lüzum görmiyecek kadar vaziyete hakimdir. Bir çok memleketlerde de bunlar demokrasilerin müsamahalarından faydalanarak yaşayabilmektedir.

Türkiyede bu kümelerin belki hepsi mevcuttur. Hepsi de tutunmak ve yaşamak iddiasındadırlar.

Çeşitli anlayışlara tahammüllü olan bir demokraside bu iddiaları yadırgamak istemiyoruz. Aksine olarak, çok uzun yıllar süregelmiş olan siyasi ve içtimai baskının altında, nelerin ölü, nelerin diri kaldığını öğrenmek, bilmek istiyoruz.

Birdenbire mevzilerinden fırlayan erler gibi bir çok siyasi partiler kuruluverdi. Bunlar yekdiğerinden ayırd edilemiyecek kadar karmakarışık oldular.

İdeolojik saflarla doktrinsiz safları teşhiste herkes zorluk çekmektedir.

Demokrasi tarihimizin çarkını çeviren suların kaynağını son günlerde pek bulanık görmekteyiz. Okuyucularımıza bu bulanık kaynaktaki balıkların renginden ve tatlarından kısaca bahsetmek herhalde kimsenin canını sıkmıyacaktır.

Önce şu balıkları cinslerine göre üçe ayıralım:

Birinci grub; bir büyük memeli balık ve onun doğurduğu irili ufaklı balıklardır. Bunlar şimdilik analarını didiklemekle meşguldur.

Ana kızarsa belki de hepsini yutacaktır.

İkinci grub; yirmibeş yıldan beri ya Arabistan çöllerinin, ya kızılelmaların hasretiyle yanıp tutuşan tuzlu su balıklarıdır.

Üçüncü grub ise; okuyucularımızın pek âlâ bildikleri gibi, kendilerini ayni cinsten sanıp suya atılan birkaç balıkla diğer bir balıktır ki onun rengini ve tadını halk çok çabuk öğrenecek ve sevecektir.

Şu bir kaç satırlık, fantezinin içinden yine hep beraber çıkalım:

Birinci grub, orta ve yüksek burjuvazinin menfaatlerini temsil eden partiler grubudur.

Aralarındaki mücadele, Türkiyenin iktisadi ve siyasi menfaatlarının paylaşılmasında kısmi uzlaşamamazlıktan ileri gelmektedir.

İkinci grub; ya doktrin bakımından tamamiyle eskimiş hayatiyetini kaybetmiş veya hiç bir sosyal iddiası olmayan ve seçiş devresinden sonra âkibetlerinin ne olacağı kurucularınca da bilinmeyen partilerden müteşekkildir.

Üçüncü gruba gelince, bunlardan ikisi, küçük burjuva temayülleri içinde bocalamaktadır. Taşıdıkları adlî programları arasındadoktriner bir irtibat mevcut değildir.

Diğer ikisi, geniş halk kitlelerinin menfaat birliğini temsil eden aralarında sadece bazı görüş farkları olan iki kardeş sol cenah partisidir.

Türk milletinin demokratik hak ve hürriyetinin gelişmesi mevzuubahs olduğu şu günlerde, yükselişi geciktirici veya çabuklaştırıcı mahiyette olan siyasi teşekkülleri halkımızın bütün teferrüatiyle bilmesi, tanıması icabetmektedir.

Biz sık sık bu sütunlarda bu işe gerekli malzemeyi hazırlamağa çalışacağız.

Paris Barış Konferansı

Pazartesi günü tekrar toplanacak

M. Molotof'a göre Potsdam'da kabul edilmiş müzakere usulü gereğince, barış konferansında dört büyük devlet oy sahibi olmalıdır

Paris, 6 (A.A.) — Dört dışişleri bakanları sulh konferansı hakkında dört saat devam eden müzakerelerden sonra hiç bir netice elde edemeden dağılmışlardır. Konferans pazartesi günü saat 11,30 da tekrar toplanacaktır.

Paris, 6 (A.A.) — Dört dışişleri bakanları, 29 temmuzda toplanacak olan barış konferansı hakkında bir anlaşmaya varmak üzere bugün saat 16 da Luxsenburg sarayında toplanmışlardır. Bakan muavinleri de sabah bir oturum akdederek, konferansa iştirâk ederek milletlere gönderilecek davetiyeleri hazırlamak ve tatbik edilecek usulü kararlaştırmak için görüşmelerde bulunmuşlardır.

Yetkili kaynaklardan bildirildiğine göre bakan muavinleri görüşme neticesinde bir anlaşmaya varamamışlardır.

Paris, 6 (A.A.) — Son günlerde kaydedilen terakkilerden sonra dört büyük devletin dışişleri bakanları barış konferansı için gönderilecek davetiyeler meselesinde, hiç beklenmediği halde, dün uzun ve neticesiz bir tartışma yapmışlardır.

Üç dışişleri bakanı bir gün evvel o kadar uysal görünen M. Molotof'un aldığı tavır karşısında çok hayrete düşmüş görünüyorlar. M. Molotof'dan maadası dâvetiyelerin yirmi bir devlete derhal gönderilmesini istiyorlardı. Sovyet dışişleri bakanı ise iki noktaya itiraz etmiştir: Birincisi, dışişleri bakanları konseyinde üye olmakla beraber Çin'in dâvet edici devlet olamıyacağı, diğeri ise davetnamelerle birlikte bazı şartların ileri sürülmesi lüzumu idi.

Amerika dışişleri bakanı M. Byrnes, Sovyet murahhasının bu hareketini Çin'e karşı yapılmış bir hakaret olarak tavsif etmiştir. Bu noktada bir karara varılmasına imkân olmadığı görülünce M. Molotof, Almanya'

(Devamı 4 üncüde)

Hasan Saka Akçaabatta

"Kara bulutlar dağılıncaya kadar bu ağır yük taşınacak!„

Akçaabat, 6 (A.A.) — Dışişleri bakanı Hasan Saka ile bayındırlık bakanı Sırrı Day beraberlerinde Trabzon millet vekilleri olduğu halde dün ilçemize gelmişlerdir. Bu arada dışişleri bakanı Hasan Saka dış siyasetimiz etrafında bir açıklamada bulunarak harp sona erdiği halde bugünkü durum milletimiz için ferahlık verici olmadığını, bu ağır yük kara bulutlar sıyrılıncaya kadar taşınması gerektiğini belirtmiştir. Paris konferansı neticelenmeden bu hususta fazla bir şey söyliyemiyeceğini kaydeden Hasan Saka, vatandaşlarını böyle beraber neşeli ve soğukkanlı gördükçe halledilmeyecek bir davamız olmayacaktır, demiştir.

Mussolini'nin verdiği paralar ve İngiliz Kral hanedanı

Londra 6 (R.) — Meşhur muharrir H. G. Wells bugün neşrettiği bir yazıda İngiliz kral ailesini, İngiliz faşisti Sir Mosley'e Mussolini tarafından verilen paralarla alakası olmakla itham etmekde ve hanedanın bu vaziyet karşısında artık İngiltereden uzaklaşmasını istemektedir.

H. G. Wells'in bu makalesi İngiliz halk efkârında büyük bir heyecan uyandırmıştır.

Türkiye Sosyalist Partisi

Bir çok İşçi Sendikalarının kurulmasına müzaharet etmektedir

Parti Merkez İcra Komitesi Bürolarının faaliyeti artmakta vilâyet komiteleri hazırlanmaktadır

Türkiye Sosyalist Partisinin Sıraselvilerdeki merkezinde bummalı bir hareket ve faaliyet göze çarpmaktadır.

Merkez İcra komitesinin onbir bürosu çalışma programlarını hazırlamışlar ve tatbike girişmişlerdir.

Teşkilât Bürosuyle sendika ve cemiyetler bürosu müteaddit işçi sendikalarının kurulması yolunda partiye yapılan müracaatları tetkik ederek bunların kurulmasını kolaylaştırır şekilde yardımlarda bulunmaktadır.

Parti genel sekreterliğine bir çok vilâyetlerden parti şubesi açılmak üzere teklifler yapılmıştır. Bu arada Samsun, Zonguldak, İzmir, Adana şubelerinin açılması için tedkikler yapılmaktadır.

Adana ve havalisini tetkike memur edilmiş olan merkez icra komitesi âzasından avukat Macit Güçlü çok iyi intibalarla dönmüştür. Türkiye Sosyalist Partisi Adana emekçileri arasında büyük bir sempatiyle karşılanmıştır.

Kültür, Matbuat ve Propaganda bürosu çeşitli memleket meselelerini aydınlatıcı halk yayınları yapmayı ve her hafta ucuz halk broşürleri yayınlamayı plânlaştırmıştır.

Nuri Demirag bir bilmece söyledi

Bundan bir müddet önce M. K. P. lideri Nuri Demirağ gazetelere verdiği bir beyanatta İkinci Cihan Harbine girmemiş olmamızı tenkit etmiş, ve bu da bir çok münakâşalara yol açmıştı.

Dün kendisi ile görüşen bir arkadaşımıza Nuri Demirağ bu mevzuda şunları söylemiştir.

«Harbe girmek için bir çok açık ve gizli protokollar yapılır, gizli bir protokolla müttefik hükûmetlere:

«Dostumuzun dostu dostumuzdur» dedik. Ancak 300 yıldanberidir birer vesile bularak taahhütlerini bozmayı prensip edinen bir hükûmetin ve bize, bizim işgalimize tahsis edilen Tuna mansabının sol tarafından membaına kadar işgalimiz zamanında hiç bir kuvvetin, velev mağlup olsak da bizim tarafımıza her ne veçhile olursa olsun yardımdan müstağni olduğumuzu ve Sâdâbâd paktının çerçevesi dahilinde de ayni kaydın bir takyidat muvacehesinde tecavüz taktirinde aynı kaydın üç kuvvetli devletin harp ilânına kadar ileri gitmesi kaydıyla konulacak hululü müslihane ve yardım bahanesiyle toprağımıza ve bizim büyük Atatürk'ün çizdiği Balkan federasyonu ve Sâdâbâd paktını ihlâle sebebiyet verenlerin men'ine imkân hâsıl olmaz mıydı?»

Demirağ'ın bu beyanatının yeniden bir münakaşa mevzuu olacağı tahmin edilmektedir.

Toprak kanunu ve demokrat parti

Adana, (Gerçek.) — Demokrat Partinin Adanadaki mensupları arasında büyük toprak sahipleri ekseriyet teşkil etmektedir. Bunlar Türkiyedeki toprak reformunun tatbikatını önlemeği ve hattâ toprak kanununun ilgasını düşünmektedirler.

Adana, bilindiği gibi geniş mikyasta toprak işçisinin yaşadığı başlıca bölgelerimizdendir. Bunlarla Demokrat Partinin içine sokulmuş olan büyük toprak beyleri arasındaki menfaat ve düşünüş tezatları son derece keskindir.

Müştakil adayların işbirliği

Balıkesir (Gerçek) — Seçim mücadelesi Baalıkesir vilâyetinin her yerinde şiddetini arttırmıştır. Burada müstakil adaylar da çoğalmaktadır. Eski milletvekillerinden Basri Çontay B. M. M. nin ilk devresindeki ikinci grup arkadaşlarile iş birliği halindedir. İstanbul vilâyetine verilen 29 kişilik listede adının bulunması burada hayret uyandırmıştır. Anlaşılıyor ki müstakil adayların bir kısmı kendi aralarında işbirliği yapmaktadırlar.

Fransızlar Beyoğlu sporu 1 - 0 yendi

Dün Şeref stadında Fransızlar 3 cü maçlarını B. Sporla oynadılar ve maçı 1 - 0 kazandılar. Maç umumiyetle tatmin edici değildi.

Maç Şazi Tezcanın idaresinde başladı.

Fransızlar: Raçinski - Benamer, Saramba - Bersa, Dominik, Grizetti - Toldi Tant, Anüs, Garimer, Güyin.

Oyuna B. Spor başladı.

Ve Fransız kalesine soldan indiler. Fakat bu çabuk kesildi. Fransızlar hemen B. spor nısıf sahasına yerleştiler. Ve böylece B. spor ciddî tehlikelerle karşılaştı.

Fransızların bu baskısını B. spor müdafaası önliyebiliyordu.

Fakat 9 uncu dakikada santrafor Anüş bir kargaşalık esnasında takımının yegâne gölünü çıkardı.

Fransız — B. Spor maçından bir enstantane

Bundan sonra oyunda bir fevkalâdelik görülmedi.

İkinci devrede de oyun pek heyecanlı olmadı.

Top her iki kale arasında gidip geldi. Fakat bir netice elde edilemedi.

İki takım forları elde ettikleri fırsatları kullanamadılar.

Ve bu suretle maç da 1-0

(Devamı 4 üncüde)

?

İstanbul Valisinin gazeteciler toplantısında şehir işleri arasında sarfetmiş olduğu şu parlak cümleyi aynen naklediyoruz:

«İstanbulun su meselesine artık halledilmiş gözüyle bakmak mümkündür. Çünkü bu hayati iş bir programa bağlanmış, parası sağlanmış bulunuyor!»

Sayın Valinin bu cümlesini, bereket versin ki gazeteci dinleyiciler ayağa kalkıp sürekli alkışlarla tebcil etmekte acele etmemişlerdir. Çünkü sözüne devam eden Vali Anadolu yakası a verilecek su içinin iki, Terkos projesinin de üç sene sonra tahakkuk edeceğini ilâve etmiştir.

Bu beşaretli haber bize şairin şu beytini hatırlattı:

«Tâ key dürüğ bizlere ey bivefa yeter!
Ömrüm tükendi, vadei vuslat tükenmedi.

Seçim hazırlıkları

Ankarada bütün idare âmirleri Cumhuriyet Halk Partisinin organı olmuşlar

Birkaç gündenberi şehrimizde bulunan, Milli Kalkınma Partisi Ankara Vilâyeti idare heyeti başkanı dün Ankara'ya hareket ederken istasyonda kendisi ile görüşen bir arkadaşımıza teessür ve esefle kaydedeyim ki, Ankaradaki bütün idare âmirleri, hâlen iktidarda bulunan C. H. P. sinin organı olmuşlardır.» demiştir.

Bedava gazete

Amerikan Seçim propagandacılarına ders

C. H. P. nin propagandasını yapan bazı gazeteler İstanbulda halka bedava dağıtılmaktadır.

Bu meyanda Tanin, Sontelgraf ve Vakit gazeteleri kahve gazino, aşçı ve berberlere dünden itibaren parasız verilmeğe başlanmıştır.

C. H. P. nin SEÇİM PROPAGANDASI

21 temmuzda yapılacak Millet vekilliği seçimi münasebetiyle C. H. P. İstanbul ilinde başladığı seçim propagandasını kuvvetlendirmek ihtiyacını hissetmiştr. Evvelki gün, şehrimizdeki Millet Vekilleri, Sinop millet vekili Cevdet Kerim İncedayı'nın başkanlığında, Kınalızadenin Arnavutköyündeki köşkünde toplanarak, yeniden yapılacak propaganda faaliyetini tesbit etmişlerdir.

Bu arada C. H. P. Atatürk ve İnönü'nün resimlerini havi yeni afişler hazırlatmıştır.

Müstakil adaylar

«Dün Vilâyete müstakil adaylık için yeniden 9 müracaat olmuştur. Bunlar terzi Yavuz Sezen, Beşiktaşta boyahane sahibi Osman Erdem, Feridun Kurt Andolsun, Adem Nezihi Ergin, Binbaşılıktan ayrılmış olan Rasim Onçel, Reşat Şükrü Reisoğlu, Aziz Akıncan, Yünlü mensucat tacirlerinden Salih Keçeci ile manifatura taciri Nazif Çelebi'dir.

Böyle, şimdiye kadar müstakil adaylık için yapılan müracaatların yekûnû 78' i bulmuştur.

Sondakikada öğrendiğimize göre 79 uncu müstakil aday olarak 328 Beykozlunun imzalarını taşıyan dilekçe ile Mülkiye müfettişi Sadettin Kâmil Ertur gösterilmiştir.

Seçim hazırlıkları

Bu ayın birinci gününe rast-

(Devamı 4 üncüde)

Tiryeste de grev

Vapurlar başaltılamıyor

Londra, 6 (A.A.) — Trieste'den alınan haberlere göre bilhassa Slovenlerin ve komünistlerin tepkisi altında bulunan şehir işçi teşekkülleri, askeri hükûmetin ihtarına aldırış etmemişler ve grevlerinin kanunsuz olduğu ve işe başlamaları lüzumu kendilerine bildirildiği halde işe başlamamışlardır.

Müttefik askeri hükûmeti henüz cezri tedbirlere tevessül etmemiştir. Öyle sanılıyor ki işçilerin büyük bir kısmı çalışmak istemekte ise de çok azimli bir azlığın korkusundan işe başlıyamıyorlar. Doklar hemen hemen muattal bir hâlde bulunmaktadır.

Bu grevin kurbanları, Avusturya ile birlikte Yugoslavya'dır. Unrra'nın Yugoslavya'ya gönderdiği 20.000 tonluk malzeme vapurlarda kalmıştır.

Triyeste, 6 (A.A.) — Triyeste grevini hazırlayan komite bugün yayınladığı tebliğde bundan böyle gizli çalışacağını bildirmiş ve müttefik makamlarınca izin verilmediği ilân edilen grevin devam edeceğini ilâve etmiştir.

İzmirde külhanbeyler vazife almış
— gazeteler —

— Bize iş kalmadı reis!
— Neden ulan?
— Baksana, oylarını kullanmamak için Millet göç ediyor.

Memleket Meseleleri

Devlet ağır senayi'i ıskara maşa imali ile mi meşgul?

Karabük Demir Çelik Fabrikası acaba kimin hesabına çalışıyor. Tek taraflı menfaatler yüzünden birçok imalâthaneler kapanmağa mecbur kaldılar

Yurdun ağır sanayiinde demir ve saç ihtiyacını karşılamak üzere kurulan Karabük demir ve çelik fabrikalarının kuruluş gayesi, kendine mamul ve diğer küçük fabrikalara da yarı mamul demir ve saç gibi emtia imal ederek demir madenlerimizi işletmektir.

Bu müessese kurulurken Türkiyenin ihtiyacını temin ettikten maada Balkan memleketlerine de ihracat yapabilecek kudretde olduğu ileri sürülmüştü. Kurulduğu günden bu güne kadar, Türkiye ihtiyacının ancak onda birini bile karşılayamamıştır.

Vaziyet bu merkezde iken son zamanlarda, küçük sanayi müesseselerinin imal etmekde olduğu malzemeyi de imâle başlamıştır. Bunu bir misâl vererek daha açıkca izah edelim:

Karabük demir çelik fabrikaları, imal ettiği 1 m. m. den kalın saçları Koordinasyon heyeti kararile ihtiyaç sahiplerinin verecekleri beyannamelere göre tevzi eder. Şimdiye kadar fabrika daima ihtiyaç listelerinin yüzde onu kadar malzeme verebilmiştir. Saçın Karabükte teslim kilosu 65, İstanbulda teslim 72 kuruştur. Ekmek pişirmek için yapılan saçlar yüzde 35 fire verdiğinden 22,5 kuruş ilâvesile kilosu 94,5 kuruşa gelmektedir.

Karabük fabrikaları, küçük fabrikaların saç ihtiyacını bile karşılayamazken şimdi kendisi kürek, ekmek, saçı, nal yapmağa başlamıştır. Hem de kürekleri kilo ile satmaktadır.

Küçük esnaf, imalatçı ve işçinin tamamile aleyhine olan bu devlet ticaretine kimsenin bir şey demeğe hakkı yoksa da işin bir türlü çözülemiyen mühim bir noktası vardır. Fabrika, harice sattığı fiyattan yani 65 kuruştan saçı imal etse, bir ekmek saçını işçilik, amortisman ve kâr hariç, asgarî 120 kuruşa mal etmesi basit bir hesap meselesi iken beher ekmek saçını 65 kuruşa satmaktadır. Biz misal olarak ekmek saçını aldık. Kürek, nal gibi mamul malzemeler için de keyfiyet aynıdır.

Yani bu suretle devlet hazinesi beher ekmek saçından 50 kuruş zarar etmektedir. Yahut da küçük imalâthanelere saç çok pahalı satılmaktadır.

Devletin ağır sanayiini temsil eden Karabük fabrikaları, küçük imalci işine müdahale ederek kürek, nal ve saire yapmak ve bunları maliyetinden ucuz vermek suretile bu gün bir çok imalathanelerin kapanmasına sebep olmuştur.

(Devamı 4 üncüde)

ŞİKÂYETLER DİLEKLER

İşçi kardeşlerle başbaşa

Yazan: Fehmi YAZICI

İşçi kardeşler!

Dünyada ancak arzuladığım şey, sizlerle başbaşa olmak, başbaşa konuşup, başbaşa dertleşmek, dileklerinizi, şikâyetlerinizi, sizlerin ağzınızdan dinleyip bir gazetede yazabilmekti.

Şimdiye kadar ahval ve şartlar, imkânsızlık ve bir sürü sebebler, bu arzumun tahakkukunu benden esirgedi.

Bir şeyi arzulayıp ta yapamamanın azabını sizler çok iyi bilirsiniz.

Yakın günlerde bir öğle üzeri idi. Beyinleri kaynatırcasına sıcak temmuz güneşinin altında, Galata köprüsünü geçiyordum. Omuzuma bir elin dokunmasiyla durdum. Bu elin sahibini tanımak üzere başımı arkaya çevirdiğim zaman Adiloğlu ile yüzyüze geldim. Adiloğlu, güler yüzü ile: «— Sana bir müjdem var,» diyerek söze başladı:

Adiloğlu'nun bana müjdesi ne olabilirdi? «Gerçek» adıyla günlük siyasî bir gazete çıkarmak üzere olduğunu ve benim de bu gazetede işçileri ilgilendiren konular üzerinde yazı yazmaklığımı söylediği zaman kafamda bir ışık yandı, gönlümde bir ümit tutuştu.

Omuzlarında taşıdığı bütün yüklerden kurtulmuş, yahut, sevdiklerine kavuşmuş, insanların kafa ve gönül rahatlığı içerisinde, bu an kendimi mes'ut hissettim.

Artık Adiloğlu'nun sizler için çıkardığı bu gazetede, haklarınızı müdafaa edebilecek, bu yolda mücadeleye atılabilecek, sizler için, sizlerle konuştuğum her şeyi çekinmeden yazabilecektim.

Şimdi yolumuzu kısaltan, gecemizi aydınlatan, yiyeceğimizi, giyeceğimizi emeklerinize borçlu olduğumuz, hep beraber ayni çarkı çeviren, tren, tramvay, gemi, fabrika, imalâthane işçileri arkadaşlar! Ekmeğimizde hakları olan köylü dayılar! Birer birer hafızamdan geçiyorsunuz...

İşçi kardeşler!

Bizim kaderlerimiz müşterektir. Sizin kederiniz, sizin sevinciniz, bizim de kederimiz ve sevincimizdir.

İşçi kardeşler!

Bizim yolumuz birdir. Bu yol herkese ayni hakların tanıdığı, herkes için demokrasinin var olduğu bir dünyaya çıkmaktadır.

Ve biz de hep beraber varalım dedik, görelim dedik. Biz de bir kez şu demokrasiyi tadalım dedik.

Düşdük yollara yollara...

★

Şimdi işçi arkadaşlar!

Bu sütunlarda, haftanın muayyen günlerinde sizlerle başbaşa konuşup dertleşmek fırsatını bulacağım.

Bu sütunlar sizlerindir. Dileklerinizi, şikâyetlerinizi bize bildiriniz.

Bu sütunlarda fikirlerinize tercüman dertlerinize derman olmağa elimden geldiği kadar çalışacağım.

Şimdilik hoşça kalın sayın kardaşlarım.

SENDİKACILIK

İşçi sendikaları istihsal vasıtalarının kamulaştırılması ve işçilerin meslek ihtiyaçları ile uğraşır

Suphi Nuri İLERİ

HALK KÜTLELERİNİN EN YAKIN DOSTLARINDAN BİRİ OLAN SUPHİ NURİ İLERİ'NİN BU YAZISINI NEŞREDERKEN «GERÇEK» YAZI AİLESİ BU BÜYÜK ÖLÜYÜ SAYGI İLE ANAR.

Sendikalar işçilerin meslek ihtiyaçlarını sağlamağa yarar. Sendikalar iş saatleri, gündelikler, iş anlaşma ve kontratları, sigorta meseleleri gibi sadece mesleğe ait olan işlerle uğraşan kurumlardır. Kanunlar sendikalara hiç bir yerde tüccarlık ve politikacılık hakkı vermez. Sendika üyelerine kâr getiren bir şirket değildir. Kâr yasaktır. Fakat, meselâ bazı tarım sendikalarına sadece üyelerine satmak için sun'i gübre yapmak izni verilmiştir.

Fransada mahkemeler kanunlardan daha ileri giderek sendikalara tüccarlık, hâtta politikacılık hakkını tanımak istiyorlar.

Ayni endüstri veya sanat kolundan veya ayni meslekten bir kaç işçi birleşerek sendika kurabilirler, sendikalar ise iş, ulus ve uluslar arası olmak üzere birleşip federasyonlar, konfederasyonlar, enternasyonaller vücuda getirebiliyorlar.

Sendikacılık bugün bütün dünyada pek önemli rol oynuyor ve gitgide kuvvetlenip yayılıyor. Sendika içinde politikacılık yapılamıyacağını görmüştük, fakat, sendika dışında her işçi hürdür, istediği partiye girer ve arzu ettiği gibi oy verir. Yani bir işçi meslek ihtiyaçları için sendikaya, politik ülküsü için de bir sosyalist partisine aynı zamanda girebileceği gibi, çalışmak için bir istihsal kooperatifine ve ihtiyaçlarını gidermek için de bir istihlak kooperatifine ortak olabilir.

Her ne kadar sendikalara politikacılık yasak edilmiş ise de tatbikatta her gün ve her yerde bunun aksini görüyoruz. Yani politik hayata sendika federasyonlarının ve konfederasyonlarının rolü pek kuvvetlidir ve kanunlara rağmen gittikçe çoğalıyor.

İşçi sendikaları ekonomide sosyalistliği ister ve istihsal vasıtalarının kamulaştırılması için uğraşır. İşçi sendikalarının amacı ergeç sınıf savaşını, mevcut rejimi devirip iş başına geçmeği emrediyor.

Bunun antitezi olarak, kanunlar patronlara da kendilerini işçilerin taşkınlıklarına ve grevlerine karşı korumak için sendika kurmak hakkını veriyor. Patron sendikaları her yerde muhafazakâr, mürteci, kiliseye sermayeye hükûmete bağlı olurlar ve bütün ellerindeki kuvvetten faydalanarak işçileri ezmek, susturmak isterler. Bunların başlıca silâhına (look-out) derler.

İşçiler grev yaptıkları, yani çalışmadıkları vakit işin durmaması için patronlar sendikalara bağlı olmayan işçiler bulup onları kullanmak isterler. Bu gibileri şuurlu işçilere karşı kullanırlar.

Her iki çeşit işçi arasında kanlı kavgalar bile olduğu görülmüştür. Asıl işçiler bu işçilere (sarı) derler. Bazen de sarılar patronlar tarafından teşkilâtlandırılarak açıktan işçi sendikalarile rakipliğe çıkartılırlar, bunlar patron taraftarı sendikalar kurarlar. Fakat çok defa patronların insafsızlıklarına karşı bunlar da asıl işçilerle birleşirler.

Sendikaların Sanksiyonları:

1 — Grev: İşçinin bazı şartlarını kabul ettirmesi için işlemekten vazgeçmesi. 1935 den önce grev ilân edilince işçi patronun fabrikasını bırakıp evine dönerdi.

1935 de Fransız hükûmetindeki burjua partileri zayıflayınca ve sendikalar yüz bulunca, grevciler fabrikalardan çıkmayıp şartları kabul edilinceye kadar işgalli grev yapmışlardır.

2 — Genel grev: her memlekette hükûmetlerin en korktukları şeydir, buna (kara gün) derler.

Genel grevde her iş ve her meslekteki işçiler birden işlerini bırakırlar, hayat, münakale, iaşe durur. Hukukta ve politikada bir fabrika işçisinin patronuna kızıp grev ilân etmesi müdafaa ediliyorsa da, patron ile iyi geçinen işçilerin de emire uyarak işlerini bırakmaları birinci derecede ihtilâlcı bir hareket sayılır. Hükûmetler hemen ordularını yürüterek hiç olmazsa kamusal hizmetlerin durmaması için çalışırlar. Çünkü birden demiryolu, tramvay, elektrik, gaz ve fırınlar durursa hayat durur, bu adeta ihtilâl sayılabilir.

3 — Sabotaj: işçinin kullandığı makineyi istiyerek bozması veyahut imal olunan malı bozuk çıkartmasıdır. Bu, makineyi hor kullanmak, bağlamamaktan, fabrikayı berhava etmeğe kadar gidebilir.

4 — Gizli grev: bir türlü sabotaj sayılabilir, işçinin bir saatta yapabileceği işi meselâ beş saatta yapması, yani randıman vermemesidir.

5 — Boykot: elbirliği ile sendika üyesinin bir fabrikatörün malını almaması, bir şirketin otobüsüne binmemesi veya onun işini kabul etmemesidir. Meselâ elektrikçiler sendikası bir fabrikanın elektrik tamiratı için işçi yollamayıp patronu zor duruma sokması, boykotun bir çeşitidir.

Bütün bunların tesirli olması için bütün işçinin sendikada veyahut onun tesiri altında olması ve sıkı bir sendikacılık şuur ve disiplinin doğması lâzımdır.

6 — Look-out: işçiye karşı patronun silâhıdır, işçiler zengin olmadıklarından çok zaman işsiz kalamazlar, bundan faydalanan patronlar işlerin durmasından kapatırlar, işçi de dayanamazsa patronun şartlarını ve isteklerini kabule mecbur olur. Buna (look-out) denir.

Fransa'da Sendikacılık:

Fransız ihtilâlini yapan burjua sınıfı kazandığı özel hürriyetten faydalanarak yeni doğmakta olan işçi sınıfını kapitalist kanunlarla sıkıştırıyordu.

1789 da hakkını alamayan işçi sınıfı 1848 de ihtilâle mecbur olarak böylece ancak 1884 de sendika kanununa kavuşabildi. İşçi için yapılan 1884 Fransız sendika kanunu çiftçilere ve hatta patronlara da teşmil edildiği gibi sonradan Fransız burjua hükûmetinin zayıflığından faydalanarak memurlar ve hatta polisler de kanunsuzca aralarında sendika kurup meslek haklarını müdafaaya başlamışlardır.

Kuruluş: esas aynı il'e (vilâyet) ve aynı mesleğe bağlı işçiler sendika kurarlar. Bu: a-il birliğine ve, b - ulusal birliğe bağlıdır.

C. G. T. yi idare eden (ulusal konfederal komite) ye ulu-

(Devamı 4 üncüde)

Günün Mes'elesi :

Seçim plâkları

Harp sonrası Türkiyesinden halk ne istiyor

Gündelik gazetelerin birinci sahifeleri, efkârı umumiyenin ne ile uğraştığını, hangi çeşit olaylara karşı alâka beslediğini göstermeleri bakımından ibresi hassas birer ölçüsü âlet mesabesindedirler.

Bugünlerde herhangi bir gazetenin birinci sahifesine bakacak olursak, seçim faaliyetinin birinci plânı işgal ettiğini görürüz. Bundan iki hafta kadar önce günün mevzuu olan o meşhur Ankara cinayeti dâvâsı, hemen hemen unutuldu gibi birşey...

Büyük seçim!.

Yukarıdan aşağıya doğru kurulmuş idare mekanizmasının, aşağıdan yukarıya doğru sivrilen inkilâpçı sistemlere karşı, kendini korumaya çalıştığı günler!..

Bu milletin kazandığı büyük zaferi şimdi kendine mal eden idare, kendinden korkunç pahalılığın ve perişan hayatın hesabını soran halka karşı, elinde bulunan tek kozu, «harbe girmemiş olmak» gibi hayli münakaşa götürür bir kozu kullanıyor.

★

Seçim faaliyeti ile beraber eskimiş plâklar da yeniden piyasaya sürülmeye başlandı:

«— Beni seçerseniz, şunu yapacağım, bunu yapacağım..»

Bu tempo bana, yüzyıllar önce yaşamış meşhur Fransız şairi François Villon'un sevgilisine yazdığı bir şiiri hatırlatıyor. Şiir «Kral olsaydım...» diye başlar ve böylece o maceraperest şair, hayalâtının ve gönlünün zenginliğini sıralar. Fakat hiç değilse o, bunları yazarken, asla kral olamayacağına emin bulunmakta ve kalbinden kopup gelen o samimi arzularını kopup gelen o samimi arzularını da bir «şayet olsaydım...» çeşnisi ile süslemektedir.

Halbuki bizim siyaset âşıkları, yapamıyacaklarına kendilerinin de pek âlâ emin oldukları şeyleri sıralamakla, Villon'dan bugüne kadar samîmiyet sahasında çok şeylerin değiştiğini anlatıyorlar.

★

Geçenlerde, Avrupa'ya yaptığı seyahatten dönen bir dostumla görüşüyordum. Lâf döndü, dolaştı, Avrupa'nın muhtelif memleketlerindeki seçim faaliyetine ve bu faaliyetle ilgili mevzulara geldi.

— Azizim, dedim, bana, meselâ Fransa ve İngiltere'de-

(Devamı 4 üncüde)

Apaçık, Dosdoğru :

Ideal Ve Realite

Yazan: ADİLOĞLU

Gönlünü kafasıyla denk tutabilenlerdir ki halk kitlelerinin davasını kavramakta, yürütmekte başarılar elde edebilir.

Gönül daima idealisttir. En güzelini, en iyisini ve en ilerisini ister. Fakat bu ideal yolunun, hayatın türlü arızaları içinde kıvrıla kıvrıla geçtiğini pek de hesaba katmaz. Gönlü kafasına hâkim olanlar hepimize daha sevimli görünürler. Çünkü her ideal gibi her idealist de lokum şekeri gibi hoşa gider.

Kafa, şuuru, gerçeği, realizmi temsil eder. Sert, haşin, sevimsiz, fakat doğru ve dürüsttür. Biz ne gönülsüz kafa, ne de kafasız gönül istemiyenlerdeniz. Halkımızı avutmakla onu bedbinleştirmek arasında fark görmiyoruz. Biz onun uğruna gönlümüzle kafamız arasında bir uzlaşma yapacağız. Bu uzlaşma sayesinde hem idealimize dolu dizgin at süreceğiz. Hem sihirli seccade kullanmıyacağız. Bu, içinde bulunduğumuz şartları, zorlukları hesaba katmak, fakat bu zorlukları, şartları behemehal yenmek demektir. Büyük Fransız sosyalisti Jores'in dediği gibi: «İdeale doğru koşmak, fakat realiteden de ayrılmamak!»

İşte bizim gönüllerimizle kafalarımız arasındaki mukavelenin dayandığı ana prensip bu olacaktır. Yüreğimizin dileği, dimağımızın ışığı, canımı yurdumuzun dört bucağındaki dostlarımıza ve bu dostların dostu olan halkımıza armağandır. Gecemiz gündüzümüz onlarındır. Madem ki hürriyet şarkılarını beraber söyledik. Hürriyetin nadasını da, hasadını da onlarla beraber yapacağız. İnkılâp ve demokrasi tarlasına serptiğimiz tohumlar soysuzlaşmıyacak, başaklar yüklü ve taneler dolgun olacaktır.

Çünkü, gönüllerimizle kafalarımız birlikte işliyor, birlikte konuşuyor. Çünkü idealimiz, fezalardaki bulutlardan değil, halk kitlelerinin hayat realitesi ç[illegible]mektedir.

Dünya Haberleri

AMERİKALILAR YENİ SİLAH ARIYORLAR

Nevyork, (A.A.) — Amerika bahriye ve harbiye bakanlıkları, Bikini tecrübesinin neticelerine dayanarak askeri araştırmaları idare etmek için bir komite vücuda getirmektedirler.

Roosevelt'in başlıca fenni müşaviri olan ve atom bombası üzerinde yetkili bir şahıs olarak tanınan Dr. Avvevar Buch'un başında bulunduğu bu komitenin görevi gizli silâhları geliştirmek olacaktır. Bu silâhlar şunlardır: Piyadeye, 105 milimetrelik bataryaların ateş kabiliyetini sağlayacak toplar, denizi aşabilecek kabiliyette tanklar, saatte 1600 kilometre süratle uçabilen uçakları düşürmeğe mahsus uçaksavar topları.

KÜÇÜK MİLLETLER YALNIZ KALMIYACAK

Times gazetesi Filipinlerin bağımsızlığının ilân edilmesi münasebetiyle yazdığı bir yazıda küçük milletlerin mukadderatını yorumlamakta ve şunları söylemektedir:

Bugün küçük milletlerin yalnız kalamıyacakları ve bunların büyük devletler tarafından milletlerarası güvenliğin bünyesi ile uygun olarak himaye edilmesinin elverişli stratejik üslere bağlı bulunduğu aşikârdır. Filipinlerde ise, yeni cumhuriyetin olduğu kadar Pasifik bölgesinde sulhun müdafaası için de burada bulunmakta olan Amerikan kuvvetlerinin bu mevcudiyeti hakkında yeni nizamlar yapmak elzem görülmektedir.

Times bu nizamların, Filipinlerin müdafaası yolunda çok pahalıya mal olacağı düşünülmiyeceğini söyliyerek yazısına son vermektedir.

Vaşington, (A.A.) — Amerikanın istiklâlinin yıldönümü münasebetiyle yayınladığı bir beyannamede, başkan Truman, 48 seneden beri Amerikanın idaresi altında bulunan Filipinlere millî istiklâl verdiğini bildirmiştir.

FILISTINDE SEFERBERLİK

Kudüs, (A.A.) — Yahudi basını, Filistinde 15 yaşından yukarı bütün işçi, ve talebelerin seferber edildiklerini bildirmektedir.

Seferber edilen gençler gönüllü olarak, İngiliz makamları tarafından tevkif edilerek «Athlit» kampına sürülen çiftçilerin yerlerine çalışacaklardır.

Yahudi basınına göre, daha şimdiden binlerce erkek ve kadın bu davete icabet etmişlerdir.

Siyasî hacı ağalar

Topraksız toprak adamlarının sırtına binip, zekâ yerine kurnazlıklarının kamçısını vura vura keselerini şişiren eşraf oğulları veya onların özentileri potur ve çarıktan soyunup büyük şehirlere akın etmişlerdi. Acemi bir lüksün içinde boğulan bu Hacıağalar, bu memlekete iğrenç bir tip hediye ettikten sonra artlarına baka baka, kabuklarına çekilmeğe başladılar. Onları yine ayağı kundura görmemiş ırgatlar bekliyor. Hoş geldiler güle güle gittiler.

Onların hasretini çekecekler arkalarından gözyaşı dökecekler var.

Şehrin göstermelik asfaltlarında pudralı ve kokulu beyaz çıplaklıklarını satışa arzeden kaldırımsız kenar mahalle dilberleri bu posbıyıklı, çarpık kıravatlı Hacıağaların arkasından çok yanıp yakılacaklar, seller gibi gözyaşı akıtacaklardır.

Bu para babası Hacıağalardan sonra bulanan siyaset deryasında, bir yeni tip Hacıağalar daha türedi. Bulanık suda balık avlamak istiyen bu siyasi Hacıağalar da, erbabı kalemi, kaldırım yoşmaları gibi kullanmak sevdasına düştüler. Elbette bulanmadan sular durulmaz. Bir kere durulsun şu siyaset deryası.. O zaman bu siyasi Hacıağalar da artlarına bakıp hovardalık yaptıkları günleri, o tatlı demleri anıp ahu vah edecekler. İktidar değirmenini döndürenlerin hık deyicisi bu şak şakçı muharrirleri de, kenar mahalle dilberleri gibi bir gün gözyaşlarından allık sürme ve pudraları birbirine karışmış, karşımızda görünce:

— Sizi bu hale getirenler kına yaksınlar. Demekten başka birşey gelmez elimizden.

Onlar da vücudunu satan günah kadınları gibi kalemlerini bu siyasi Hacıağalara satmışlardır.

Bugün bu siyasi Hacıağalar geline para serper gibi, bu kalem kölelerinin başlarından aşağı para döküyorlar; etrafta bir sürü şakşakçı para kapışıyor. Bu siyasi Hacıağaların artlarına bakacağı gün yakındır. O zaman bu şakşakçıların açık gözleri, karışlarını burunlarına dayayıp,

— Nanik! çalacaklardır. Malûm ya, tulûat tiyatrolarının son perdesinden sonra bir hava çalınır:

— Aldık paranızı!...

Aziz NESİN

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

★

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecabi

Neşriyat Müdürü: Macit Güçlü

★

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Hariç Memleketler
Senelik	2800	5400 Kr.
Altı aylık	1500	2900 ..
Üç aylık	800	1600 ..
Bir aylık	300	— ..

★

İlân Şartları :

Başlık maktu olarak	1000 Kr.
İkinci sayfa santimi	200 ..
Üçüncü sayfa santimi	100 ..
Dördüncü sayfa santimi	300 ..

★

Gazetemize gönderilen yazı ve resimler neşredilsin veya edilmesin ziyaından mesuliyet kabul edilmez.

★

Basıldığı yer: STAD MATBAASI

Cağaloğlu, Türbedar Sokak No: 18

Açtık, Okuduk, ve Düşündük ki...

Parti hizmeti, Millet hizmeti

Halk partisini yola getirmek için Halk partililerden daha çok didinen ve bu uğurda üşenmeden başmakale tefrikaları yazan Ahmet Emin Yalman Vatan'ın dünkü başmakalesinde, devlet ve idare adamlarının parti hizmetinde değil, millet hizmetinde olmaları lâzım geldiğini belirterek şöyle yazıyor:

Bir devlet başkanın parti hislerine tâbi olmasının nasıl karşılandığını; 1924 seçimleri esnasında Fransada açık bir şekilde gördük. O zaman Cumhurbaşkanı bulunan Millerand seçim devresi esnasında memleketi dolaşmış ve nutuklar söylemiştir. Bu nutuklarda hiç bir partinin tarafını tutmamış, fakat sırf içtimaî nizamın muhafazası kaygusile bazı prensiplerin korunması hakkında kendi içtihadına göre tavsiyelerde bulunmuştur. Bunlar; muhalif partiler tarafından, devlet başkanının millî vazifesini ihmal etmesi ve taraf tutması diye karşılanmıştır. Seçimlerde devlet başkanının iltizam ettiği partiler kaybedince ve radikal sosyalistlerle sosyalistler en büyük iki parti olarak ortaya çıkınca, devlet başkanı ilk önce radikal sosyalist lideri Herriot'yu, sonra sosyalist lideri Blum'u davet ederek, hükûmeti teşkil etmelerini istemiştir. Hiç biri daveti kabul etmemiş, bir hafta müddet Fransa hükûmetsiz kalmıştır. Kısa bir tereddütten sonra Millerand, yerini terketmeğe mecbur kalmış, yeni seçim yapılarak Doumer devlet başkanlığına getirilmiştir.

Ahmet Emin Yalman'a şunu anlatmak lâzımdır ki, parti hizmetinde olmak millet hizmetinde bulunmamak değildir. Bilâkis millet hizmetleri, parti hizmetinde bulunularak yapılır. Bir siyasî partinin prensiplerine göre hareket etmiyen devlet adamları ne yolda millete hizmet edeceklerini bilemezler. Çünkü muayyen ve şümullü bir içtimaî prensipleri yoktur. Şüphesiz her idare adamı millet hizmetinde olduğuna kanidir, ve bu işi en iyi şekilde yapmak ister. Fakat ferdi gayret ve hüsnüniyetler cemiyet dâvâlarında esas olarak alınamaz. Ahmet Emin'in söylediği, şimdi parti hizmetinde bulunanlar, millet hizmetinde bulunmamışlarsa, bu onların ve partilerinin esaslı bir prensipe dayanmadığını veyahut parti hizmetinde olduklarını sandıkları halde kendi menfaatları hizmetinde çalışmış olduklarını gösterir. Parti hizmeti ile millet hizmeti birbirinden ayrılamaz. Partiye hizmet edenler, millete hizmet etmiş olurlar. Yeter ki iyi ve faydalı bir prensipe bağlanmış olsunlar..

Millerand Fransız sosyal mücadele tarihinde, dönek ve mürted olarak tanınmıştır. Ahmet Emin Yalmanın kamusunda acaba bu not mevcut mudur?

*

Cihat Bahan «Tasvir»de yarı hukukî, yarı siyasi bir problemi çözmeğe çalışıyor: Hükûmet başkanlığı ile, parti başkan vekilliğinin aynı şahıs üzerinde birleşip birleşemiyeceğini incelerken, Cumhuriyet Halk partisinin teşkilâtı dolayısiyle bu meseleden devlet başkanlığı ile parti başkanlığının bir şahıs üzerinde birleşmesi neticesini çıkarıyor. Cihat Baban işi derinleştirince Arap saçına dönüyor: Ya devlet şefi seçimde kazanamazsa.

Herhangi bir seçim de parti genel başkanı intihabat esnasında kendi intihap dairesinde seçimi kaybederek meclise giremez, fakat kendi partisi ekseriyeti temin etmiş bulunabilir.

Bizim anayasamıza göre, devlet reisinin meclis üyeleri arasından seçilmesi icap ettiği için parti genel başkanı devlet riyaseti makamına getirilemez.»

Ne oluyor, yoksa Tasvir C. H. P. nin fahri hukuk müşavirliğine mi göz dikti! Her halde bu fani dünyada, değişmiyecek, ebedî kalacak sadece C. H. P. tüzüğü değildir ya. O da hadiselere ayak uyduruverir, olur, biter.

*

Tek parti sistemi ile birlikte, eski Babıalinin «ağız birliği» rejimi de tarihe karıştı. Siyasi saflarla birlikte, siyasi gazeteler çelik mihveri de darmadağın oluverdi. Şimdi gazeteleri adları ile değil «Naşiri efkârlık» ettikleri partilere göre ayırmak icap ediyor. Ekseriyet partisinin gazeteleri de sayıca ekseriyet teşkil etmekte ve bunların onbaşılığını da şüphesiz Tanin yapmaktadır.

Yüseyin Cahit Yalçın'ın dünkü başmakalesi yine bir ordu karargâhındaki harp havasını estirmekte idi. Düşman saflarına (yani muhaliflere karşı ateş emrini tekrarlıyan Yalçın netice olarak diyor ki:

«O halde, neden bu partinin aleyhinde rey verelim? Neden onu yıkmağa çalışalım ki Halk Partisi bu vatanda millî hâkimiyet namına ayaklanan milletin sinesinden çıkmış bir teşekküldür ve başında da bir millî kahraman olan İnönü vardır.

Halk Partisi ve hükûmeti kusur işlemişse bunların önüne geçmenin çaresini, yani hür demokrasi rejimini tesis etmek kararını da yine kendisi vermiş ve milletin kontrolüne boyun eğmekten başka bir kurtulma ve yükselme imkânı olmadığına imanını isbat etmiştir.

Vatandaş, meçhullerin ve sergüzeştlerin içine atılacağın dakikada, bir an dur, düşün, vicdanından geldiği gibi hareket et.»

Biz bu satırlara olsa olsa ancak şu iki kelimenin de eklenmesini üstaddan rica edebilirdik:... Ve geçmişleri unutma, geleceklere de göz kulak ol!

*

Hani ya Atatürk'ün adı, seçim propagandalarına karıştırılmayapacaktı? Ahdi yine «Halkçı» lar bozmaya başladılar. İşte Etem İzzet Benice'nin Sontelgraf'taki baş yazısının manşetlerinden bir tanesi: Atatürk bu milletin bayrağıdır ve Atatürk'ün bayrağı da İnönü'nün «şerefli partim» dediği partisidir. Büyük edibimizin sözünü türkçeye çevirince anlıyoruz ki: «Cumhuriyet Halk partisi bayrağın bayrağı imiş!»

MUZAFFER TAYYİP USLUYU KAYBETTİK

Muzaffer İstanbulludur, ama önce bir tesadüfün eseri olarak gittiği Zonguldağa sonraları geçinebilmek, karnını doyurabilmek için gitmişti. Yine sırf bu yüzden üniversitenin felsefe şubesine kayıtlı olduğu halde doğru dürüst derslerine devam edemediğinden üniversiteden mezun olamamıştı.

Onun ölüm haberi, bizi beklenmedik bir zamanda vurmuş değildir, ama ne de olsa insana bir ürpermedir geliyor. Muzaffer Rüştü gibi, Kemal gibi gözlerimizin önünde ağır ağır öldü.

Şiir meraklısı olanlar Muzaffer Tayyip Usluyu çok iyi tanırlar. Daha geçen sene (Şimdilik) isminde bir de şiir kitabı çıkarmıştı. Münekkit geçinenlerin gözlerinden kaçmış olmasına şaşıyorum. Bir sanatçının kendisini kabul ettirmesi için mutlaka bir yaygı ta mı çıkarmış olması lâzım. Ne olmadık sanat karaborsacıları dillerde dolaşıyor da Muzaffer Tayyip Uslu gibi sessiz sedasız, sadece üzerine düşeni yapan bir insan perde gerisinde kalıyor.

Muzaffer de Rifat Ilgaz gibi bu memleketin insanlarını dile getirmeğe sanatın malı yapmağa uğraşmıştır.

Muzafferin ailesinin onu seven bütün arkadaşlarının acılarını paylaşırız.

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

I — ANA PRENSİPLER:

T. S. Partisinin kuruluş ve faaliyeti şu ana prensiplere dayanır:

Madde 1 — Türk Cumhuriyetini tam bir halk devleti haline getirmek ve halkın kayıtsız, şartsız kendi kendini idare etmesine imkân verici her türlü siyasî, iktisadî ve içtimaî mevzuatı tesis ve tatbik etmek T. S. P. bu prensiple demokrattır.

Madde 2 — Türk milletinin refah, kültür, sağlık ve adalet seviyesini yükseltmek, vatandaşların ferdi gelişmelerini köstekleyen bütün sebepleri ve bu bakımdan mevcut her türlü iktisadi ve içtimaî adâletsizliği ortadan kaldırarak emek ve kabiliyetleri değerlendirmek: T. S. P. bu prensiple sosyalisttir.

Madde 3 — Millet: Tarihin seyri içinde doğan ve gelişen ülke, dil, iktisadî hayat, kültür ve anane beraberliğidir. Bu beraberliğin siyasi ve iktisadi tam bir hürriyet ve bağımsızlıkla devamını sağlamak ve başka milletler için de bu hakkı tanımak: T. S. P. bu prensiple milliyetcidir.

Madde 4 — Milletlerin siyasî ve iktisadi bağımsızlığı, halk kitlelerinin içerden ve dışardan istismar edilmemesi, milletler arası içtimaî adâletin ve hakikî demokrasinin temelini teşkil eder.

Bütün yeryüzü halk kitlelerinin emperpalist ve istismarcı tecavüzlere karşı kendilerini ve milletleri korumak için işbirliği etmeleri, içtimaî ve kültürel birlikler kurmaları, harbin sebeplerini ortadan kaldırma yolunda her türlü vasıtadan faydalanmaları, hür, bağımsız fakat mütesanit milletlerden müteşekkil bir dünya nizamı kurulması için çalışmak: T. S. P. bu prensiple beynelmilelci ve barışçıdır.

Madde 5 — Tabiat üstü bir varlığa inanmak veya inanmamak hususunda fertlerin mutlak bir vicdan hürriyetine sahip olmaları ve bu hürriyetin her türlü tezahürü karşısında devletin tam bir tarafsızlık muhafaza etmesi lâyisizmin felsefi bir neticesidir: T. S. P. bu prensiple lâyiktir.

II — VATANDAŞLIK HAKLARI:

Partimiz aşağıda yazılı hak ve hürriyetlerin koruyucusu, cessur ve devamlı bir koruyucusu olmak azmindedir:

Madde 6 — Türk vatandaşlığı, bu sıfatı taşıyan herkes için siyasî iktisadî ve içtimaî bütün hak ve salâhiyetlerden ancak emek ve kabiliyetiyle mütenasip surette istifade yolunu açık tutar.

Madde 7 — Vatandaşın iş ve çalışma hakkı mutlaktır.

Millî ekonomi, bütün halk kitlelerinin istihsal kudretlerini yükseltmeğe, işsizliği ortadan kaldırmağa, çalışmadan yaşamak fırsatı veren şartları izale etmeğe, fertlerin maddî ve manevî kabiliyetlerini değerlendiren bir iş ve çalışma adâleti yaratmağa elverişli bir hale getirilecektir.

Madde 8 — Vatandaşın şahsî emeğiyle meydana gelen hususi mülkiyet hakkı mutlaktır. Ancak millî servetin muayyen bir zümrenin inhisarı altında bulunmasına ve ısrafına sebep olan, umumî refahı zorlaştıran büyük istihsal vasıtaları, büyük arazi, fabrika, banka, umumî nakil vasıtaları, madenler ve saire gibiler, derece derece kamulaştırılarak millet namına işletilecektir.

Madde 9 — Vatandaşın çalışma hakkı kadar hayat, sağlık ve refah hakları mutlaktır. Kol ve kafa emekçilerinin hastalık, sakatlık ve ihtiyarlık hallerinde bakım, dinlenme ve geçim meseleleriyle çalışma yaşına kadar yoksul ve kimsesiz çocukların bakım ve tahsil işi, devletce kurulacak çeşitli hastahane, bakım, dinlenme yurtları, yatılı okullar ve geniş çapta bir içtimaî devlet sigortasiyle temin edilecektir.

Ilk öğretim çağında bulunan çocukların beynelmilel iş mevzuatının tayin ettiği yaş hadlerinden aşağı olanların işçi olarak çalıştırılmasına müsaade edilmiyecektir.

Madde 10 — Türk milletinin ileri ve demokratik haklarını inkâr etmiyen ve bilâkis bu haklrın gelişmesini sağlayan, fikir, söz, matbuat, grev, nümayiş; toplantı ve her türlü teşkilâtlanma hürriyetleri mutlaktır.

Bu hürriyetlerin kanunlarla tahdid ve takyid edilmesine aslâ müsaade edilmiyecektir.

Madde 11 — Vatandaşın şahsi emniyet ve masuniyeti mutlaktır.

Salâhiyetli hâkim tarafından verilecek sorgu ve tevkif kararından başka bu masuniyet hiçbir suretle ve hiç bir kanunla kayit altına alınamaz. Polis ve jandarma mevzuat ve teşkilâtının bilhassa bu bakımdan demokratlaştırılması yoluna gidilecektir.

Madde 12 — Vatandaşın vicdan hürriyeti ve din serbestliği mutlaktır.

Din lehine ve aleyhine siyasî mahiyette olmayan her türlü neşriyat, propaganda, felsefi teşkilât yapılabilir.

Devlet dinî meseleler ve müesseseler karşısında tam bir tarafsızlık muhafaza edecek ve dinî müesseseler devlet resmî kadrosu içinde yer almıyacaktır.

Madde 13 — Vatandaşın muhaberat ve seyahat hakları mutlaktır.

Muhaberatın gizliliği devletçe garanti edilecektir.

Madde 14 — Vatandaşın kültür hürriyeti mutlaktır. Ilk tahsil, herkes için parasız ve mecburidir. Devlet elindeki bütün İmkânlarla bu mecburiyeti umumileştirir.

Ilk tahsil ana lisanla yapılır.

Orta, teknik ve yüksek tahsil parasız olduğu gibi bu haktan bütün millet çocuklarının faydalanması yolunda gereken her türlü masraf devletçe ödenir.

Partimiz üniversitelerimizin ilerde kurulacak akademi ve enstitülerimizin muhtariyeti prensipini müdafaa ve tesis edecektir..

Madde 15 — Siyasi, içtimai iktisadi ve kültürel her türlü hak, hürriyet ve salâhiyetler karşısında, din, mezhep, ırk, dil ve cinsiyet farkı gözetilmiyecektir.

Madde 16 — Vatandaş her hangi bir kanunun ana yasaya aykırılığını ileri sürerek bu kanun aleyhine mahkemenin karar vermesini istiyebilecektir.

Madde 17 — Milletin demokratik hak ve hürriyetleriyle yurdun siyasi ve iktisadi bağımsızlığını korumak, her vatandaşın en mukaddes vazifelerindendir. Askerlik hizmeti her kademede, herkes için mecburi olacak, bedel verme usulü aslâ tesis olunmıyacaktır.

III — İÇTİMAİ POLİTİKAMIZ

Madde 18 — Partimiz, aileyi milletimizin temel müesseselerinden biri sayar ve ailenin korunmasını, demokrat duygular içinde gelişmesini zarurî görür.

Madde 19 — Her ailenin hususî bir ikametgâha sahip olmasında, çocukların bakım ve terbiyesindeki lüzumlu maddî yardımların yapılmasında devlet vazifelendirilecektir.

(Devamı var)

Büyük Hikâye:

Sanki O Yaratmış

JACK-LONDON

Adil YAGER

Kadın ona kapıda rastgeldi:

— Bu kadar erkenden gideceğinizi sanmıyordum.

Erkek saatine baktı.

— Saat sekiz buçuk tren 9 u 12 geçe kalkıyor.

Kadının dudakları titreyerek birdenbire dönüp yoluna koyulduğunu görünceye kadar işiyle çok fazla meşgul görünüyordu. Tatlı bir sesle :

— Küçük bebek, herşey yoluna girecek. Doktor Bodineau o işin adamıdır, göreceksin muvaffak olacak.

Ikisi de oturma odasına girdiler. Erkeğin gözleri korkuyla etrafı araştırdı sonra kadına döndü:

— Al nerede?

Kadın cevap vermedi fakat ani bir hareketle onun yanına geldi ve hareketsiz durdu.

Narin, siyah gözlü bir kadındı. Yüzünde hayatın zaruretlerinin ve tahriflerinin izleri vardı fakat güzel hatları ve gözlerindeki esrarlı bakışlar basit bir müşkülâtın eseri değildi. Erkek neyin eseri olduğunu ona baktığı zaman biliyordu, kadın da aynaya baktığı zaman farkına varıyordu.

— Hiç faydası yok Mary, diyerek elini kadının omuzuna koydu, her çareye başvurduk bu bedbaht bir iş biliyorum fakat başka ne yapabiliriz? Kabahat sizde. Şimdi herşey doktor Bodineau'nun eline kaldı.

Kadın kekeliyerek başladı:

— Eğer elimizde bir fırsat daha olsaydı......

Erkek sertçe cevap verdi:

— Hepsini denedik. Şimdi siz hoppalık ediyorsunuz, ne neticeye vardığımızı ve başka bir şans denemek için hiç bir ümit kalmadığını biliyorsunuz

Kadın başını salladı:

— Fakat yalnız başına onun uzağa mücadeleye gitmesi düşüncesi bana çok korkunç geliyor.

— O yalnız kalmıyacak; Doktor Bodineau var, bundan başka orası güzel bir yer.

Kadın sesini çıkarmadı, erkek:

— Başka yol yok, dedi.

Kadın mihaniki olarak tekrar etti:

— Başka yol yok.

Erkek saatine baktı:

— Al nerede?

— Göndereyim.

Kapı kadının arkasına kapanınca pencereye doğru gitti dalgın bir şekilde parmaklarıyla pencere camında trampet çalarak dışarıya baktı.

— Hello!

Arkasını döndü ve içeriye giren adamın selâmına mukabele etti. Adam pencereye doğru yürürken ayaklarını bariz bir şekilde sürüklüyordu. Mütereddidane yarı yolda durdu:

— Fikrimi değiştirdim George, gitmiyorum, diye aceleyle ve asabiyetle haber verdi.

E[...]esinin kolunu çekti, yakl[...] değiştirdi, gözlerini aşağ[...]dirdi sonra büyük bir gayr[...] diğeriyle göz göze gelmek[...]n tekrar kaldırdı.

G[...]ge sessizce ona bakıyor, [...]run delikleri şişiyor ve zay[...]armakları gayri şuuri olarak [...]r şeyi yakalıyacak kartalın [...]ençesi gibi bükülüyordu.

I[...]damın çizgileri ve hatları [...]nda çok benzeyiş vardı. H[...]uki en kuvvetli benzeyiş [...]alarında esaslı bir fark görü[...]rdu; ikisinin de gözleri s[...] fakat pencerenin önün[...]nin gözleri keskin, doğru b[...]lı, odanın ortasındakinin[...] ise donuk ve gizli bakışlı[...]. Diğeriyle göz göze gelem[...] ve nafile yere mütemadiye[...]una çabalıyordu. Çıkık elma[...] kemiklerinin altındaki çukur[...]cisinde de ayniydi. Fakat [...]urlukların yapılışı başka başk[...]a. İnce dudaklı ağızları a[...]y kalıptan çıkmaydı. Fa-

(Devamı arkada)

[...] İÇİNDEN

[...]k Çığlık

Doğan RUŞENAY

D[...]uşsunuzdur ki bugüne kad[...] hürriyet kahramanlığı rolü[...] oynayan küçük - şövaiye [...]n gazetesinin salı günkü nüsh[...]da köylünün, işçinin, küçük esnafın dâvasına saldırdı. [...]aşmayın ey halk çocukl[...] Hürriyeti isteyenler sizin, sizin asırlardır çiğnenen [...]larınızı kurtarmak için isteler. Onların milyonluk şirke[...], bankalarda altınları, şehi[...]hanları vardır. Onlar, yüz[...]rce liralık ticari teşebbüsl[...] kolayca, hiçbir güçlüğe [...]lamaksızın, yapabilmek altın[...]a altın, şirketlerine şirket[...]larına han katabilmek için [...]i menfaatleri uğuruna hürr[...] kavgasına girdiler. Bu hürr[...] azbuçuk temin edilince [...]y kol ve kafa işçileri! Sizi[...]ndi kurtuluş dâvanızın baş[...]ağını sezen Ahmed Emin [...]man yani 45 kişilik koca [...]icaret şirketinin sözcüsü H. [...]den sonra size saldırma[...]alkıyor!

[...]ladı, H. P. den kurtulun[...] meydanı boş bulacağını umu[...]rdu. Şimdi karşısında dağ[...]i yükselen koskoca halk den[...]in korku bilmez dalgaları[...] bulunca düne kadar şirket[...]n dev aynasında şişirilen cüs[...] birden cüceleşiverdi! Sal[...]ünkü feryat şişirilmiş bir bal[...]n patlama gürültüsü, ferd[...] menfaat için yapılmış bir müc[...]elenin halk için başlayan asıl [...]mücadele, önünde ilk titreyi[...]şidir.

[...]ok yakın bir zamanda bu şirke[...] sözcülerini o kadar saldırd[...]ları Falih Rıfkılarla kol, kola göreceksiniz. Bizim fırtınamız [...]esmeğe başladı ve bizim büt[...] düşmanlarımız fırtınanın deh[...]eti karşısında biribirlerine sok[...]acaklar, aynı çatı altında top[...]nacaklardır. Şirketleri, hanları [...]lanlar açların, ıstırap çekenlerin, rahat yüzü görmemişlerin davasını ezmeğe hazırlanıyor[...] böylece size menfaatinizin nerede olduğunu [...] lar.

Bir malî grub namına konuşan Ahmet Emin Yalman şu demokrasi savaşından sonra işçinin köylünün ve küçük esnafın yani ezici Türk çoğunluğunun dâvasına ilk saldırışı yapanların birinciliği kazandı. Bu aynı zamanda malî grupların iflâstan korkmağa başladıklarını haber veren ilk çığlıktır.

Küçük Kurbağaların Oyunu

I

Telefon çaldı ve tesadüfen Lanny'nin İspanya'da hizmetine aldığı topal uşak cevap verdi:

— Birisi sizi istiyor. Mösyö Lanny, ismi Branting miş.

Lanny bu telefonu bekliyor. Fakat geleceğini pek de ümit etmiyordu. Uşağı Jose'nin efendisinin her yaptığı işle — Hele bu iş siyasi bir çeşni taşıdığı zaman (—) alâkadar olduğunu bildiği için bir an düşündü ve gizleme usulüne baş vurarak konuştu:

— Alo Branting; sesini duyduğuma memnun oldum. Tablo için bir fiyat bulabildin mi?

Muhatabının çabukça anladığını belirtecek kadar bekledikten sonra ilâve etti:

— *Biraz yürümek mi istiyorsun? Alo hava güzel - sana yarı yolda iltihak ederim.*

Lâzım gelen talimatı vermeğe devam etti: Cannes'de tramvaya bin, Juan - les - Pins köyünde in ve Cap d'Antibes'in garp sahilindeki yol boyunca yürü.

— *Seni yolun üstünde bulurum. Evet hâlâ o tabloyu istiyorum. Hem de muhakkak istiyorum.*

Upton Sinclair:

DEVLER HASADI

Tercüme eden: **A. Vatur**

- 1 -

Her halde Bronting fazla şaşırmıyacaktı; zira diğer faaliyetlerini gizlemek için Lanny'in eski tablolar üzerindeki işini perde olarak kullanmağı aralarında kararlaştırmışlardı. Lanny siyahlar giyen İspanyol uşağa dönerek:

— Öyle yemeğine dönmiyeceğimi anneme söyle, dedi. Bir iş peşindeyim.

II

Resim mutahassısı odasına gitti ve içinde yirmi bin frank kâğıt para sakladığı yazıhane çekmecesini açtı. Bu çok bir para gibi duruyorsa da frankın kıymeti üç cent'e düştüğü için o kadar fazla sayılmazdı. Mamafi Fransa'da bununla epey şeyler almak imkânı vardı. Lanny paratomarını gri plânel pantalonunun cebine doldurdu. Sonra balkona çıkarak havanın ne halde olduğuna baktı. Ocak ayının son günleri ve pırıl pırıl parlayan bir güneş, otel duvarlarında ve tren istasyonlarındaki reklamlarda iddia edildiği kadar sık sık değilse de Oiviera da vaki olan bir şey.

Lanny, pardesö almamağa karar verdi. Annesinin evinde ise hemen hiç şapka giymezdi.

Annesinin evi şimdi otuz dokuz yaşında olan Lanny'nin hayatının mühim bir kısmını geçirdiği yerdi. Maamafih rahat bir ömür sürdüğü ve yıpratıcı şeylere kendini kaptırmadığı için Lanny umumiyetle olduğundan daha genç görünüyordu. Yakışıklı, boylu poslu kıvırcık kumral saçlı, arasında ak düşmemiş, küçük kumral bıyıklı delikanlı onu çok defa Cap burnundaki otele inen atletik vücutlarını atlama yerinden bererak mavi sulara dalarak, yahut kayaların üzerine serilen kayısı rengi şilteler üzerinde kızartırken teşhir eden sinema artistlerinden biri sanmışlardı.

Villanın balkonundan Juan körfezile yat ve yelkenlilerin doldurduğu küçük Cannes limanı görülüyordu, geniş körfezin öbür tarafında kızıl Esterel dağları ve cenupta küçücük balıkçı kayıklarından tutun da en muazzam transatlantiklere varıncaya kadar her çeşit geminin mütemadiyen gelip geçtiği Akdeniz. Evin önündeki bu balkon taşla döşeli ve sathı o kadar pürüzsüz ve dümdüzdü ki, çok defa aile efradına ve arkadaşlarına dans pisti vazifesi görmüştü. Buradan bir merdivenle iniliyor ve her iki yanını sivri ve kirpi sırtı gibi keskin yapraklarının uçları gelen geçeni rahatsız etmesin diye kesilmiş olan ağaç ve ağaçların süslediği bahçe kapısına çakıl düşeli bir patikadan gidiliyordu.

Lanny, pek iyi bildiği taşlı yoldan köye doğru giderken kırk yaşlarında sağlam yapılı, üzerinde pek de yeni olmayan sivil elbiseler bulunduğu halde asker gibi dimdik yürüyen bir adamı uzaktan fark etti. İstese de neşeini saklayamıyan dört köşe kafalı bir Prusyalı - Lanny onu son defa gördüğünde saçları makine ile kesilmişti. Fakat şimdi uzamışlardı ve aralarındaki beyazlar gözüküyordu. Vücudunda fazla et yoktu. Yüzü çektiği sıkıntılarla çizgi çizgi olmuştu.

Birbirlerini görünce her ikisi de adımlarını sıklaştırdılar ve yaklaştıkları vakit ellerini uzattılar.

Lanny:

— Monck, seni gördüğüme memnun oldum;dedi. Kurtulup gelemiyeceksin diye korkuyordum.

— Az şey değil, cemiyeti akvamın müdahalesiyle kurtuldum. Bu sahadaki gayretlerini gazetelerde okumuş sundur.

(Devamı var)

Türkiye deniz işçileri sendikası

On binlerce işçiyi temsil edecek olan bu sendikanın bir iki gün içinde kurulacağı haberi alınmıştır.

GERÇEK

İ. E. T. T. İşçileri sendikası

Üsküdar da dahil olmak üzere İstanbul elektrik, tünel, tramvay işçilerinin bir sendika kurmak üzere teşebbüse girişdikleri öğrenilmiştir.

Sendikacılık

(Baştarafı 2 incide)

sal ve il birlikleri temsilci gönderirler, bu komite yılda mutlaka iki defa toplanır ve iki yılda bir ise kongre kurulur.

Bütün bu sendika ve birliklerin büyük bir muhtariyeti vardır, meselâ aynı saattaki işçilere grev yukarıdan emredilmez, ancak bunu ulusal federasyon teklif eder. Tabii genel grev için bütün kurumun karar vermesi gerekir.

Kaanun yasağını dinlemediğinden C. G. T. yi çok defa hükûmet ve mahkemeler kapamak istediler ise de işçi sınıfının günden güne çoğalan kuvvetine karşı kesin ve zorba kararlar alınamadı.

1939 savaşı ve 1940 işgalinden sonra Vişi'de kurulan mütareke rejimi komünistlik şüphesi altında bulunan Fransız sendikacılığını kaldırarak hürriyetsiz bir sendikacılık kurmak istedi ise de C. G. T. gizli olarak işine devam etti ve Fransa'nın kurtuluşunu hazırladı. C. G. T. 1944 sonlarında ise, Almanyada bulunan 2.500.000 Fransız işçi ve esirinin eksikliğine rağmen, eski kuvvetini buldu ve bu gün bire beş milyona yakın üyesi var.

Ülkü ve mezhep: a - gündelikçilerin maddî ve manevî, ekonomik ve meslek menfaatlerini temin etmek, b - burjua politik, sosyal, felsefe ve din kayitleri dışında toplanıp gündelikçiliği, sömürülmeği, sınıfları kaldırmak.

Bu iki maddede: a - tekâmül istiyen, günlük, bir gaye var: işçinin hayat şartlarını hemen iyileştirmek, gündelikleri artırmak, iş saatlarını azaltmak, sağlığı, kadınları ve çocukları korumak, işçiyi patron karşısında yalnız bırakmamak (kolektif iş kontratları) ve işçiyi işletme ile fabrikaları kendi kendilerine idare etmeğe alıştırmak, b - ihtilâlci bir amaç var: patronluk ve gündelikçiliğin kaldırılması, istihsâl vasıtalarının özel mülkiyetinin kaldırılıp yerine kamu mülkiyetinin geçmesi, yani sosyalistliğin zaferi.

Ingiltere'de:

Ingiliz sendikalarına (trade-union) denir. Bunlar ilk zamanlarda patronlara taraftar olup sosyalistliğe set çekiyorlardı. Trade - union'ların tarihi, onların sosyalistler tarafından kazanılması tarihidr. 1890 da markscılar «New-unionist) tarafından trade - union'lar az kalsın tamamiyle elde ediliyorlardı. 1900 de (Labour Party) namı altında (Independant Labour Party), Sosyal demokrat federasyonu ve Fabyenlerin teşvik ettiği bir çok trade-union birleşti, seçimlere karıştı ve hattâ başa geçebildi: (Mac Donald kabinesi). Bu parti git gide sosyalistleşiyor.

Sovyetler Birliğinde:

Her yerde sendikacılığın patronlara karşı işçiyi korumak için kurulduğunu biliyoruz. Sendikacılığın politik amacı ise sosyalistliği kurmak, gündelikciliği yani sömürülmeyi kaldırmaktır. Zaten Sovyetlerde 1917 den sonra işçi ve köylüler bunu yapabildiklerinden, Avrupa anlamında sendikaları olamazdı, çünkü ülküye varılmıştı. (1) Sovyet sendikalarında Lenin'in ölümüne kadar büyük bir hürriyet vardı, ondan sonra yeni türeyen burjua (nepman) adında zengince bir köylü (kulak) ve tüccar sınıfı görüldü. Bunların Bolşevik partisini ellerine geçirmemeleri için iki yol vardı: a - Trotski'ninki: memlekette sürekli bir seçim ve propağanda savaşı yapmak, b - Stalin'inki: gelmekte olan cihan savaşını ve halkın devamlı ihtilâl ve mücadeleden yorulduğunu göz önünde tutarak, seçimleri yukarıdan aşağı yaparak burjua ve diğer istenmeyen ideoloji sahiplerini partiye sokmamak.

Stalin'in grubu kazandığından Sovyet sendikaları birer sosyal kurum haline girdiler.

(1) Mecmuamızı 6 ncı sayısında Sovyet sendikacılığının sosyal ödevlerini incelemiştik.

---

kat George'un dudakları kapalı ve adeleli Al'ınkiler ise yumuşak ve ayrıktı. Şehitlenen bir keşişin dudakları gibi. Bundan başka köşeleri de sarkıktı. Etleri iriliği hakkında kâfi derecede bir fikir veriyordu. Bilhassa kartal gagası gibi burnu. Eskiden ötekinin de böyle olduğu muhakkaktı fakat bu sertliğini kaybetmesine mukabil diğeri hâlâ muhafaza ediyordu.

Al odanın ortasında sıkıca durmak için uğraşıyordu. Sessizlikten canı sıkılmıştı kendisine öne arkaya sallanıyormuş gibi geliyordu. diliyle dudaklarını ıslattı, ümitsizce:

— Ben kalıyorum, dedi.

Gözlerini indirdi, yine kolunu çekti. George nihayet:

— Yirmi altı yaşında olduğun halde, zavallı cılız ihtiyar adam!

— Bundan o kadar emin olma, diye Al kavgacı bir parlama ile cevap verdi.

— Bir millik bir yerde kanalın yarısında ne olduğunu hatırlıyor musun,

— Evet, ne oldu?, kederli bir ifade Al'ın çehresini kaplamak üzere idi.

— Mektepten dönüşte ambarda yumruk yumruğa geldiğimiz zamanı da hatırlar musun?

— Söylediklerinin hepsini kabul edebilirim.

— Söylediklerimin hepsini! George'un sesi bunun üzerine daha fazla yükseldi.

— Beş akşamın birinde beni dövüyordun. Benim iki mislim hatta üç mislim kuvvetli idin. Şimdi de sana bu kanape yastığıyla vurmağa korkuyorum. Geçen seneden kalmış bir yaprak gibi buruştun. Sen öldün zavallı, sefil, ihtiyar adam.

— Beni kandırmağa çalışma çünkü şimdi fikrimi değiştirdim, diye yalandan ağlıyacakmış gibi bir sesle itiraz etti.

Karısı içeri girince irkat açarak ona baktı.. Fakat penceredeki adam birdenbire yanına geldi ve bağırarak:

(Devamı var)

BULMACA

SOLDAN SAĞA:

1 — Türkiyenin ileri fikir dergisi - Gelir; 2 — Ummak - elemekten emir; 3 — Kader dedikleri şey - ters okunursa bir nota olur; 4 — Bir ilçe merkezi - Bir zamir; 5 — Orta harfi değişirse han olur - Bırakmak 6 — Bir renk; 7 — Emreden - Çaktırmak; 8 — Bir erkek adı.

YUKARDAN AŞAGIYA:

1 — İşliyen cehennemlik. fıkdan, 2 — İnsancılık. 3 — Aylardan biri. 4 — Takımı. Haya, 5 — Sanem. 6 — Bir nota, Fal, 7 — Velinin arkadaşı, 8 — Bir nehir, 9 — Son günlerde herkes öyle.

Memleket Meseleleri

(Baştarafı 2 incide)

Bu yanlış devlet ticareti zihniyetini protesto etmek maksadile Başbakanlığa, ticaret, iktisat ve çalışma bakanlıklarına telgraf ve istida ile müracaat eden işçi ve imalci gurubu bir aydır bir cevap alamamışlardır.

Bu yüzden kapanan imalathanelerden bir kaçı şunlardır:

Unkapanında Demir Fıçı butd. Şirketi. Fenerde Yıldırım Sanayi Şirketi, Arap Çeçmede Mehmet Akat imalathanesi.

Mercanda Neşet Daver imalathanesi. Bunlar gibi daha daha bazı imalathaneler bu gün satışa çıkarılmış durumdadır.

Ankaraya giden Sanayi odasından bir heyet bu mesele ile meşgul olmuş, hatta dönüşlerinde, Karabük fabrikalarının bu çeşit küçük imalatını tatil edeceğini bildirmiş olmasına rağmen henüz fabrika nal, nuh, kürek, ekmek saçı yapmaktan vaz geçmiş değildir.

Paris barış konferansı

(Baştarafı 1 incide)

nın istikbali meselesinin incelenmesini konseye teklif etmiştir. Bu teklif M. Byrnes'ün hoşuna gitmemiştir.

Daha sonra, Amerika dışişleri bakanı, bir gün evvel İtalyan tamirat ve tazminat meselesinin hallinde olduğu gibi, celsenin uzatılması suretile, dâvetiyeler işine bir son vermesi için M. Molotof'tan ısrarla ricada bulunmuştur.

Neticede bakanların temsilcilerden mürekkep bir heyetin durumu incelemesine ve bugüne yetiştirilmek üzere bir rapor hazırlamasına karar verilmiştir.

Temsilciler saat 16'da toplanarak gündemlerini tesbit edeceklerdir. Meselenin ne şekilde halledileceği malûm değildir.

M. Molotof'un iddiasına göre, Potsdam'da kabul edilmiş olan müzakere usulü gereğince barış konferansında sadece ve dört büyük devlet oy sahibi olmalıdır. Barış muahedeleri metinlerinin hazırlanmasından Çin hükûmeti haberdar bile edilmemiştir. Filhakika bu metinler beş değil fakat dört büyük devlet tarafından hazırlanmıştır. M. Molotof'un fikrince Çin, dışişleri bakanları konseyinin üyesi sıfatile değil, Birleşmiş Milletler derneğinin bir âzası sıfatile konferansa çağrılmalıdır.

M. Bevin bir çok formüller teklif etmiş ve Çin tahkir edilmemiş olsaydı, hal tarzı üzerinde ısrar etmiyeceğini ihsas etmiştir.

Bakanlar, işlerini bu hafta sonunda bitirmeği ümit ediyorlardı. Fakat bu yeni geçikme, proğramı altüst etmiştir.

Paris, 6 (A.A.) — Çinin Paris sefiri Tsen Tai bugün öğleden sonra Meurice otelinde İngiliz sefiri tarafından kabul edilmiştir.

Bilindiği gibi Çinin 21 devlet barış konferansı davetiyelerini imza edecek devletler arasında bulunup bulunamayacağı meselesi dün dörtler konferansında ciddî tartışmalara meydan vermiştir.

Nanking, 6 (A.A.) — Çin hükûmeti, yirmi bir millet konferansında davetli devletler arasında Çin bulunmadığı taktirde Moskova anlaşmaları hükümlerini ihlâl edilmiş sayacağını dörtler konferansına bildirmiştir.

Romanyada ölüm cezası kaldırıldı

Bükreş, 6 (A.A.) — Romanyada ölüm cezası kaldırılmıştır. Ölüm cezası Romanyada ilk defa 1938 de Lejiyonerler tarafından işlenen siyasî katil hâdiselerini önlemek maksadile ihdas edilmişti. Bu tedbir, barış zamanının kanunlarına bir dönüş olarak telakki edilmektedir.

İşçiler ücretlerin arttırılmasını istedi

Roma, 6 (A.A.) — Bu sabah toplanmış olan komünist partisi ve komünist parlamento grub temsilcileri ücretlerin arttırılmasında ısrar etmeye karar vermişlerdir. Parti ve temsilciler işçilere yardım plânı kabul, edildiği takdirde bu ısrarlarından vazgeçeceklerdir.

Komünistler aynı zamanda büyük emlâk sahiblerine ait araziden bir kısmının köylülere dağıtılmasını da taleb etmektedirler.

Günün Mesele'si

(Baştarafı 2 incide)

ki harp sonrası zihniyetini ve seçimlerle bu zihniyet arasındaki münasebeti anlatır mısınız?

— Bütün teferruatıyla anlatırsam hem senin başın ağrır, hem de bende hal kalmaz. İyisi mi şunun bir hülâsasını yapalım, dedi. Harpten zarar görmüş olan İngiltere ve Fransada halk, büyük bir metanet ve soğukkanlılıkla çalışıyor. İşin zorluğunu kavradığı için, yılmadan, sistem dairesinde uğraşıyor. Yapılacak işi biliyorlar:

Memleketi eski refahına kavuşturmak için istihsali arttırmak, ithalâtı azaltıp, mümkün olduğu kadar fazla ihracata yer vermek. Tabii bunu her memleket aynı derecede yapamıyor. Meselâ İngiltereye nazaran Fransa'nın ithalâta olan ihtiyacı daha büyük Fransa harp sahası oldu. Naziler tarafından uzun müddet sömürüldü. Çok bitkin. Fakat müthiş bir enerji ile çalışıyorlar. Sistemlerini tatbik etmek için önce büyük bir seçim yapılıyor. Tbii sosyalist taraf derhal kendini hissettiriyor. Harp sonrası İngilteresinde iş partisinin kazandığı zafer, belki yabancılar için bir sürpriz teşkil etti amma, halk önceden neticeyi pek iyi biliyordu.

Dâvâ kazanılınca sosyal ve iktisadî hayat da ona göre tanzim ediliyor ve sistemli bir çalışma yoluyla büyük terakkiler kaydediliyor.

★

Dostumdan ayrıldığım zaman şöyle düşündüm: Vaziyet bizde de aynı değil mi? Harp sonrası Türkiyesinde halk ne istiyor? Halk, onun ihtiyaçlarını görüp, anlayıp, derdine deva bulacak kimseleri istiyor.

Ucuz, şeker, ucuz elbise, ucuz ev, ucuz ayakkabı istiyor Halk istiyor...

Vermekten bıktı artık bu halk!...

Şahap Balcıoğlu

Seçim hazırlıkları

(Baştarafı 1 incide)

layan pazartesi günü asılan seçim defterleri, askı müddeti sona erdiği için dün saat 18 de indirilmiştir.

Defterde ismini bulamayan veya yanlış yazılmış gören vatandaşların itirazları seçim kurulları tarafından iki gün içinde cevaplandırılacaktır. Bu cevaplardan tatmin olmayanlar 3 gün içinde en yakın asliye mahkemesine müracaatla 6 gün içinde kat'î kararı alacaklardır.

Yeni bir çocuk hastahanesi

İstanbul Belediyesinin Haseki hastahanesine ilâveten inşa ettireceği Haseki Çocuk pavyonunun temel atma töreni bugün saat 11 de yapılacaktır.

Böylece şehrimiz 50 yataklı yeni bir çocuk hastahanesine kavuşmuş olacaktır.

SPOR

(Baştarafı 1 incide)

Fransızların galibiyetiyle neticelendi.

Fransız takımı bugün Beşiktaşla karşılaşıyor

Fransızlar bugün saat 18 de Beşiktaşla karşılaşacaktır.

II nci Teşvik Yüzme müsabakaları

Dün su sporları ajanlığı tarafından tertiplenen mevsimin ikinci teşvik yüzme müsabakaları Ortaköy Lido yüzme havuzunda yapılmıştır.

Büyüklerde Beykoz 52
Ortalarda Demirspor 28
Küçüklerde Fenerbahçe birinci, Beykoz ikinci oldular.

Neticeler :

66 metre serbest:
1 — Çetin (F.B.) 50
2 — Fikret (D.S.) 51

200 metre serbest (ortalar)
1 — Feyyaz (D.S.) 2.47
2 — Öjen (F.B.) 2.51

200 metre serbest (büyükler)
1 — İbrahim (B.Z.) 2.30
2 — Saffan (B.Z.) 2.43

66 metre serbest (Bayanlar)
1 — Güler (B.ü.) 1.32

3x66 Bayrak (Küçükler)
1 — Fenerbahçe 3.03

3x100 Bayrak (Ortalar)
1 — Beykoz 4.23

100x200x100 (Türk bayrak)
1 — Beykoz 6.09

Şehir ve Yurt Haberleri

Tünel hâdisesi mühim safhada

Bir şahit kaza vuku bulacağını evvelce söyledi

Üç sene evvel vukua gelen Tünel kazasının duruşmasına dün 2 nci ağır ceza mahkemesinde devam edilmiştir.

Dünkü duruşmada 26 yıl tünelde çalışan Niyazi Yılmaz adında bir işçi dinlenerek mühim bir şehadette bulunmuştur. Şahit, kayışları kontrol eden Derviş adında birinin işinden çıkarıldığını ve bu adamın hâdiseden 23 gün evvel kendisine kayışların gevşediğini, bir gün kopacağını söylediğini, hattâ hâdise günü sabahı gerek idareye ve gerekse savcılığa ihbar ettiğini söylemiştir.

Mahkeme, ihbar yapıldığı iddia edilen İstanbul savcılarından Celâl Yardımcı ile Derviş'in şahit olarak dinlenmelerine lüzum görmüş ve duruşma başka bir güne tâlik edilmiştir.

Katil suçunu itiraf etti

Küçükpazarda Sabahattin adında biri bir kaç gün evvel alacak meselesinden arkadaşı Mehmedi bıçaklıyarak öldürmüştü.

Suçlunun 1 rinci ağır cezada duruşmasına dün başlanarak Sabahattin Mehmedi öldürdüğünü itiraf etmiştir.

Mahkeme şahitlerin dinlenmesi için başka bir güne tâlik edilmiştir.

Üniversite bekçisi ölü bulundu

Üniversite bekçisi odasında dün akşam ölü olarak bulunmuştur.

Ölüm şüpheli görüldüğünden ceset morga kaldırılmış, tahkikata başlanmıştır.

Yeni bir Şeker fabrikası

Adana — (Gerçek) Adanada kurulması kararlaştırılan şeker fabrikasının inşasına başlanmak üzeredir. Fakat bu fabrika bir kısım zenginleri sevindirmiş, diğer taraftan köylüleri fena bir duruma sokmuştur.

Hükûmet binayı inşa etmek üzere elinde geniş kıraç arazisi olanların topraklarını istimlâk etmek suretiyle onları sevindirmiştir. Fakat küçük tarlaları olan köylülerin elindekilerini pancar yetiştirmek üzere almaktadır. Bu vaziyet onları fena bir duruma düşürdüğü gibi, toprak kanunu da hayal kırıklığına uğratmıştır.

SEMBOLİK BİR YARDIM

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası âzalarına birer mektup göndererek, Muş vilâyetinin Varto kasabasında vukua gelen zelzelede felâkete uğrayanlara yardımda bulunmalarını istemiştir.

Henüz tüccarlardan bir yardım alınamadığına göre, bu yardım şimdilik sembolik mahiyette kalmıştır.

MACARİSTANLA TİCARET

Son günlerde bazı Macar firmaları memleketimizle ticari münasebetler teminine teşebbüs etmişlerse de Macar parasının uğradığı son enflâsiyon piyasada bu tekliflere müsait bir hava yaratmıştır.

Buz Karaborsada

Sıcaklar arttıkça şehrimizde buz sıkıntısı baş göstermektedir. Buz fabrikasının hergün piyasaya verdiği 2500 - 2700 kalıp buz yetmemektedir. Bu suretle buzun kilosu 6 kuruş yerine karaborsada 8-10 kuruşa satılmakta, o dâhi bulunamamaktadır.

KAHİREDEN GELECEK MALLAR

4 aydanberi Kahirede bulunan, Ticaret Ofisinin «Tevzi ve stok» müdürü Faiz Poray bu günlerde memleketimize dönecektir.

Faiz Poray Kahirede Ticaret Ofisi namına lüzumlu ithal mallarının mubayaası ile meşgul olmuştur.

Diğer taraftan nakil vasıtalarının kifayetsizliğinden bu malların getirilmesi gecikecektir.

YENİ BİR GARAJ

E. T. T. idaresi, Mecidiyeköy son durağından bir otobüs garajı yapmayı kararlaştırmıştr.

Yakında garajın inşaatına başlanacaktır.

Feci bir deniz kazası

Marmara denizinde feci bir deniz kazası olmuş ve 6 kişi boğulmuştur.

İstanbul limanına kayıtlı Mehmet Eriç idaresindeki motör perşembe günü Mudanyaya gitmekte iken Keçikaya sahilleri yakınında hüviyeti meçhul bir motörle çarpışmıştır.

Bu âni sademe neticesinde motör tamamiyle parçalanmış ve içinde bulunan 6 yolcu ile tayfalar denize dökülmüşlerdir.

İki yolcu, iki tayfa ve kaptan denizde iki saat bocaladıktan sonra Aslantepe motörü tarafından kurtarılmışlardır.

Altı yolcu ve tayfalardan İnebolulu Ahmet boğulmuşlardır.

Liman idaresi tahkikata başlamıştır.

Batı Akdeniz seferleri

Bir müddettenberi Batı Akdeniz seferinde olan Devlet Denizyolları idaresinin «Ege» vapuru dün sabah limanımıza dönmüştür.

Ticaret Bakanlığı ile Fransa hükûmeti arasında yapılan anlaşma gereğince «Ege» nin yapacağı bu seferler 4 ay devam edecektir. İdare navlun ücretlerinden kâr temin ettiği taktirde mukavele müddeti bittikten sonra da seferler devam edecektir.

Macaristanla ticaretimiz

Macaristan ile memleketimiz arasında harpten sonra yeniden teessüs eden karşılıklı ticaret münasebetleri günden güne gelişip artmaktadır.

Haber aldığımıza göre Macar bandıralı 1200 tonluk Tiszo şilebi hâlen Bratislava'da Türkiye için mal yüklemekte olup önümüzdeki hafta içinde limanımıza gelecektir.

ÇALIŞMA BAKANLIĞI TEŞKİLÂTINDA DEĞİŞİKLİK

Emekçi zümrenin gerek çalışma ve gerek yaşama durumunu tanzim gayesi ile kurulan Çalışma Bakanlığının tatbiki ile mükellef bulunduğu birçok kanunların yürürlüğe girmesiyle bölge müdürlüklerini daha başka bir esasa göre tanzim etmek mecburiyeti hasıl olmuştur.

Hararet ve rütubetin işçi üzerine tesiri

Londra, 6 (A.A.) — Londra basın servisinin fen işleri muharriri şunları yazmaktadır:

Hararetin ve rutubetin insan vücudu üzerindeki tesiri ve işçilerin çalışmasında oynadığı rol hakkında İngilterede tecrübeler yapılmıştır. Bu incelemeler sırasında fena havalandırılan bir fabrikada istihsalâtın yüzde 30 nisbetinde azaldığı tesbit edilmiştir. Başka bir fabrikada da hararet 24 dereceyi geçtiği zaman kazaların adedi yüzde 40 artmıştır. Kömür madenlerindeki incelemeler de buna benzer neticeler vermiştir. Psikolojik tecrübelerde ise hararetin tesiri ile, süratle yapılan bir işde yanlışlıkların arttığı tesbit edilmiştir. Bu husus bilhassa telsizcilerde göze çarpmaktadır. Zira bunların çalışması uzun devrelere inhisar etmesi tiğinden devamlı bir dikkate ihtiyaç göstermektedir.

Ankara cinayetinin sebebi

Yeni şahitlerin ifadesile anlaşılacak

Ankara (Hususi Muhabirimizden telefonla) — Ankara cinaayetinin yalnız faili değil, ayni zamanda sebebi de şimdiye kadar anlaşılamamış ve çözülemiyen bu esrar düğümü bir çok dedikodulara yol açmıştır. Cinayetin sebebinin döviz kaçakçılığı gibi iktisadi veya herhangi mühim siyasî bir mesele ile alâkalı olduğu rivayet edilmektedir.

Ankara Valisi Nevzat Tandoğan ve Emniyet Müdürü Şinasi Tolga önümüzdeki salı günü saat 14 te Ankara ikinci asliye mahkemesinde şahit olarak dinleneceklerdir.

Cinayet sebebinin, bu şahitlerin ifadelerinden sonra anlaşılması kuvvetle muhtemeldir.

İlk okul kampları

Şehrimiz ilk okulları öğrenci kampları 15 temmuzda açılacak ve bir ay devam edecektir.

Deniz kampı Silivri civarında, dinlenme ve kır kampları Göztepe, Yeşilköy ve Yeniköyde, Ilıca kampı da Yalovada kurulacaktır.

Necmettin Halil Onan Yüksek tedrisat umum müdürü oldu

Millî Eğitim Bakanlığı yüksek tedrisat umum müdürlüğüne aynı Bakanlık müfettişlerinden Necmettin Halil Onan tayin edilmiş ve vazifesine başlamıştır.

HAPİSANEDE BİR NİKÂH

Sındırgıda kız kaçırmaktan dört yıl hapse mahkûm Hikra köyünden İdris Aydemir ile, cinayetten alt yıl hapse mahkûm Fatma Altıntaş hapisanede tanışarak Sındırgı belediyesinde nikâhlanmışlardır.

İki mahkûm karı koca 17 ay sonra serbest olacaklardır.

KARA LİSTE KALKIYOR

Almanya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimizi kestiğimiz halde, ticarete devam eden bazı tacirlere İngilizler bir liste yaparak, bu listede olanlarla ticaret yapmamağa karar vermişlerdir.

Piyasada bu İngiliz kara listesinin kalktığı hakkında bazı rivayetler dolaşmaktadır.

Bunun ne dereceye kadar doğru olduğu anlaşılmamakla beraber, 15 güne kadar «kara liste» hakkında kat'î bir karar alınacağı anlaşılmıştır.

Altın fiatlarında düşüklük

Son bir kaç gün zarfında altın fiatlarında ehemmiyetli bir düşüş kaydedilmiştir.

Dün gerek Reşadiye ve gerek Gülden altınları iki, üç gün evvelki kıymetlerine nazaran birer lira aşağıya satılmıştır. Buna sebeb olarak ellerinde stok altını bulunanların, bunları bol miktarda piyasaya sürmeleri sebeb olunmuştur. Diğer taraftan dış siyasi hadiselerin de biraz gevşemiş olması buna sebep gösterilmektedir. Dün Reşadiye 32 Gülden 31 liradan satılmıştır.

BORSA

İstanbul Borsasının 6.7.946 fiyatları

Londra	1 Sterlin	5.2[illegible]
Nevyork	100 Dolar	132.5[illegible]
Cenevre	100 İsviçre Fr.	[illegible]
Amsterdam	100 Florin	49.8[illegible]
Stokholm	100 İsveç Kr.	31.[illegible]

ESHAM VE TAHVİLAT

% 7 941 Demiryolu II tertip	19.5[illegible]
% 7 941 Demiryolu III tertip	20.5[illegible]
% 7 İkinci tertip millî müdafaa	19.[illegible]
% 7 Dördüncü tertip millî müdafaa	20.[illegible]
% 2 1932 hazine tahvili	30.[illegible]